

UMESTO IZBORA I KRITIKE

Dečake, priznajem ti, ni za mene nema u svetu stvarni ni mrtve ni neme, kamenje hoda i pevaju trave; sve stvari su u svetu žive i goleme, sve govore i imaju ljudske oči prave. I meni svet se čini pun stvorenja, pun stvorenja o kojima govore priče i ja u pravdu imam poverenja i volim onog koji ih proriče. I ja verujem pobediti mora dobro što se krete sa zlim da se tuče.
(Desanka Maksimović: Nad knjigom bajki)

Verujem u proleće ljubavi i njegove bujice, verujem u nebesa lepote, verujem u dušu duge, praskozorja i sutona, verujem u antene što ih nosim u snovima, verujem u slutnje, strepnje i nagoveštaje, verujem u prizvuke, verujem u bolove koji se zorama leče, verujem u srce koje može sve raniti, verujem u sećanja na definjstvo omadijano, verujem u radost praštanja, verujem u bezazlenost ljudi, zmija i zveri, verujem u nevinost prvih grehova, verujem u časovnik što kuca u zemljinom središtu, verujem u vasionu srca koja se bude, verujem u nepovratnost i rastanke kraj voda, verujem u reku zaborava i njenu beskonačnost.
(Desanka Maksimović: Verujem)

NEPOZNATA PTICA

Jesenas u zabranu, dok šuma podne čeka, pticu sam nepoznatu spazila izdaleka. Po lisnom jesenjem zlatu hodala je kao i ja i zastajala smesta čim sunce leptirak žuti na smetu bukovom zasija, čim list se s grane uputi. Posle bi prhnula do mesta, kao da svesno bira, gde smetovi se šarene kao prolećna leja, gde se potoci pene, gde pauk zvezdu plete između žbuna i žbuna. Nije to bila kreja, nije to bila žuna, nihi sestra detlića, nihi crvendač stari, ali je volela šumu. I ja se dobro zbunih od čudnoga otkrića: da se i njoj i meni sviđaju iste stvari.

BELA VRANA

Neka vrana samohrana razbole se sred planine; nigde sina, nigde snahe; što imala od rodbine, otišlo joj u mornare i monahe.

Lečila je seničica, milosrdna mala ptica; položi je u postelju, lišće suho, poskida joj crno ruho i obuče čisto, belo, golubije; ukuva joj gorke trave, da ih pije.

Sretnete li u planini na proplanku, ili stazi, belu vrana kako gazi, to je vrana samohrana, u belome ruhu hoda, — nije htela da ga skine i kada je ozdravila posle nege seničine.

milutin ž. pavlov

INDIKACIJE

IV glumac

Crn u belom odelu. Svako u svoje talambase. Kupi novine! Iseci pozorišnu kritiku!
Čitaj oglase. Fotograf: dve-tri poze. Kralj što muze narod. Iz lobanje izlije zvono. Šuplju glavu oblikuje terajući popa iz repertoara. Zvecka vilicom, osmišljava dramaturga.
Vuk lepši od lisice.
Osetljivo srce u tuđem krvotoku. Zategni grlo, pa streljaj okolne duše:

**Tuga oko maske,
dok govoriš skaske,
šmrckaš prepun laske,
i potresaš daske!**

Iz kukavičjeg gnjezda niče orlovsko jaje. Što reče, bilo, ne bilo! Povratka nema. Stigo gost, u gostu kost. Piti il ne piti? Pljoska u džepu. Vreme gubi glavu. Sve bestraga! Kad pukne, nek raspali!
Binski majstor kulu kuje:

**Na kulisi
slika visi,
danas jesi,
sutra — nisi!**

V pisac, featraljni

Iz ništa — nešto!
Elipsoid.
Noćnik što slovi 'tice.
Izbeglica glavoboljni.
Grlen telal.
S visine: u darmar! gledojed!
Lukavko bez repa.
Istina čiči na živici.
Ponoćni cirkus, cirkuloza.
S kamena — gutač plamena!
Maliciozni voz, zli tunel, skroz,
Demon licemerja. Kaluder iz kaluderice rođen.
Bog 'sovanja.
Posle crnog — plavi rezime!
Oltar, tuđem grehu kajanje,
Nazarećanin kad pada sa magarca.
Leva partija za desni psalam.
Pitomi vepar u divljoj šumi.
Hajka! Kukala ga majka!
Slepcu blago, vidljivome nada.
Zvekir svecu, satana je budan.
Oluj zore, stigla vam je zima!
Apsana mudrom — kad pamet zaludi.

VI frag belih cvetova, za binskog majstora

Iz daske — cvet? Sumanuto crta scenograf.
Radi, pa zaradi! Da sam klesar, klesno bi ga, iz kamena! Ajd, od bika, napravi konja. Testera tupa. Tri se dana oštri. Za cvet zapijje. A glumac: dočara. Da sam grlen, ko što sam sa-trven!

Prikažem narod cvetom. Ne kraljevski dvor. Uz mozak, džukele! Evo krivih stubova, kovanog gvožđa, zardalih kruna!

Zlato ne rđa. Ja ga iz daske rezbarim! Zlatnik! Mesečna plata i majstor Kvič, — nikada kič!
Scenografu šaljem reči pet: da iskujem od gvožđa cvet?
Majmun skače po kavezu, a dal misli? Ili zeva?

VII blagajnica

U fašnici: ključevi hotelskih soba i tanka zloba. Bez mane! Crno joj kafenisanje. Flert u levoj nozi, u desnoj — teatrolozi! Prvi most, bistar tost, pozorišni KOSTOPRIJEM. Glumački soj obliva znoj, kad mislić svoj okreću njoj!
Blaženstvo ta je, njoj se srce daje.

VIII glumac, glumcu, — duhl

I ja: glumac!
Pre dva sahaťa, onako, sa vrata, Eshil objašnjava fragičnu stenu. Kod Bahusa pili rujno vino. Malo sam crveno. Glavom kvrcno o skučen prostor, molerski zid!

Ljudi se smeju, ti se ne boj. Lakši je glup od mudrog. Sutra general, nakjuče kralj i kruna. Glumac bliži zaboravu od kasapa, što sa tezge freska svinjsku glavu. U fundusu garderobe kreciju miši drobe. Poraz srca svuda vrcu. Besno kaska monolog. Posao je glumca strog!
Sada odoh, — laku noć!